

UPDATE

2012

Održiva hidroenergija u Dinarskom luku

Broj 2 / Oktobar 2012

Fresh water

WWF-ov bilten Održiva hidroenergija u Dinarskom luku namijenjen je informiranju o najnovijim zbivanjima u WWF-ovom projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku (DASHI), kao i izvještavanju o novostima s područja hidroenergije i slatkovodnih ekosustava u široj regiji. Cilj projekta DASHI, koji je WWF Mediteran pokrenuo 2011. godine, je smanjenje negativnih utjecaja novih hidro-energetskih projekata te promicanje dobrih praksi u regiji Dinarskog luka. Projekt se fokusira na zaštitu najdragocjenijih slatkovodnih ekosustava u regiji, posebice Ramsarskih močvara kao što su Livanjsko polje i Hutovo blato u Bosni i Hercegovini (BiH) te Skadarsko jezero, u međugraničnom području Albanije i Crne Gore.

VIJESTI IZ REGIJE...

Suša na Balkanu

Suša na Balkanu izaziva strah od energetske krize

Zbog duljeg razdoblja suše koje traje više od tri mjeseca, sve glavne tvrtke za proizvodnju energije u jugoistočnoj Europi bilježe manju proizvodnju na hidroenergetskim postrojenjima od planiranih, izvještuje Reuters. Zbog jednog od najsušnijih razdoblja u posljednjih 40 godina Balkan bi mogla već drugu zimu zaredom pogoditi redukcije i eskalacija cijena energije. Jedina svijetla točka je Dunav gdje su posljednje padaline podigle razinu vode, dok su sve ostale rijeke na povijesnom minimumu. Manjak hidroenergije u augustu već je prisilio elektro kompanije na uvoz energije kako bi zadovoljile vrhunac ljetne potražnje. Dužnosnici se sada okreću ka osiguranju rezervnih kapaciteta uoči početka sezone grijanja kako bi izbjegli izvanrednu nabavu energije poput one tijekom snježne oluje prošle zime kada je temperatura pala -30 stupnjeva Celzijusa, a vlade su morale obustaviti opskrbu energijom tvrtkama i ograničiti potrošnju domaćinstvima kako bi spriječile kolaps prijenosne mreže.

Vidi: <http://reut.rs/UKQBcT>

Sliv Dunava

Tisuće novih brana prijeti najvećem riječnom sustavu u Europi

Na sastanku Međunarodne komisije za zaštitu Dunava (ICPDR) u junu u Innsbrucku, Austrija, predstavnici zemalja Dunavskog sliva raspravljali su po prvi put kako ublažiti negativne utjecaje tisuće novih hidroenergetskih projekata i zaštititi ključne riječne ekosustave u ovom 800,000 km² velikom riječnom slivu. Nevladine organizacije pozvale su na uspostavu zajedničkih kriterija za utvrđivanje ekološki najvažnijih riječnih krajolika previše vrijednih da bi se iskoristile u proizvodnji energije. Nevladine organizacije također su pozvale na proglašenje NO-GO područja i uspostavu određenih koraka prilikom planiranja hidroelektrana kako bi se ispunili zahtjevi Okvirne direktive o vodama i ciljevi očuvanja prirode, koje ne bi primjenjivale samo članice EU, nego i zemlje na putu prema EU, kao što su Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Crne Gore.

Vidi: <http://bit.ly/TqiskO>

Za više informacija: Irene Lucius . ilucius@wwfdcp.org
ili Angela Klauschen . aklauschen@wwfmedpo.org

Veliki infrastrukturni projekti u Hrvatskoj

Analiza pokazala na velike nedostatke u studijama procjene utjecaja na okoliš (PUO) u Hrvatskoj

Početkom 2012. Europska komisija angažirala je neovisnog stručnjaka za procjenu kvalitete studija procjena utjecaja na okoliš (PUO) velikih infrastrukturnih projekata u Hrvatskoj duž Dunava, Save, Neretve, Drave, Mure i Omble. Analiza je potvrdila da su glavni nedostaci u studijama nepoštivanje EU direktiva, loša kvaliteta informacija i nedostatak podataka, neodgovarajuća procjena utjecaja i nedostatna procjena alternativnih rješenja. Ova područja su identificirana kao sustavni problem u svim PUO. Izvješće je nedavno poslano ministru za zaštitu okoliša i prirode u Hrvatskoj, zajedno s pismom potpisanim od strane povjerenika Europske komisije za okoliš g. Potočnika, i uskoro se očekuje službeni odgovor ministra.

Za više informacija: Irma Popović Dujmović . ipopovic@wwfmedpo.org

Protesti u Srbiji

Eskalacija nasilja na javnoj raspravi za izgradnju novih hidroelektrana na rijeci Lim

Javna rasprava o studiji procjene utjecaja na okoliš hidroelektrana Brodarevo 1 i 2 na rijeci Lim održane u augustu u Prijepolju, u Srbiji, završila se nasiljem u kojem su članovi NVO „Prijatelji Brodareva“ zadobili tjelesne povrede. Nakon ovog događaja organizirana je mirna protestna šetnja u Beogradu pod nazivom „BRANA NASILJU“ sa ciljem da se skrene pažnja javnosti i institucija u Srbiji na ovaj slučaj, ali i na pravo civilnog društva da sudjeluje u procesu donošenja odluka – danas i u budućnosti. Predstavnici grupe organizacija civilnog društva „Branat“, predali su Vladi Srbije Apel koji je potpisalo 77 organizacija civilnog društva u Srbiji, u kome se traži od Ministarstva za energetiku, razvoj i zaštitu životne sredine strogo poštovanje Zakona o procjeni utjecaja na životnu sredinu i procedura predviđenih ovim zakonom. Investitor u HE Brodarevo je kanadska tvrtka REV.

Za više informacija: Sonja Badjura . sbadjura@wwfmedpo.org

...I SA TERENA

Hutovo Blato Bosna i Hercegovina

Dodatno preusmjeravanje voda za proizvodnju električne energije moglo bi ozbiljno utjecati na močvaru Hutovog blata

WWF je izrazio zabrinutost u vezi mogućih negativnih utjecaja na okoliš koje bi imala izgradnja novih hidroelektrana - Dubrovnik 2, Gornji horizonti (HE Dabar) i Ombla - u Hrvatskoj i BiH. Na konferenciji za novinare u Zagrebu u julu, WWF je istaknuo da su svi ti projekti zapravo jedan veliki projekt koji prikuplja vodu krških polja istočne Hercegovine, te ih preusmjerava na HE Dubrovnik i/ili ih ispušta u smjeru HE Čapljina. Ako se projekti izvedu po trenutnim planovima oni bi mogli prouzrokovati dodatno zaslanjivanje poljoprivrednih površina u delti Neretve, te ugroziti netaknute močvarne predjele Parka prirode Hutovo blato, jednog od najvećih staništa ptica selica na Balkanu. Zbog osjetljivosti projekta, WWF je pozvao vlade da izrade zajedničku Stratešku procjenu utjecaja na okoliš svih planiranih projekata. Velika pomoć kod pronalaženja najboljih rješenja očekuje se i od "Plana upravljanja slivom Neretve i Trebišnjice", koji je u fazi izrade, i koji bi trebao biti osnovni alat koji će se koristiti za strateško odlučivanje. Kako bi mogla revidirati projekt i sagledati sve moguće posljedice i utjecaje, Vlada Federacije BiH nije odobrila studiju PUO za HE Dabar. Unatoč tome Vlada Republike Srpske odobrila je istu studiju. Slijedom toga, Vlada FBiH odlučila je podnijeti tužbu protiv Vlade Republike Srpske, kako bi privremeno zaustavila projekt.

Vidi: <http://bit.ly/OWsUJb>

Za više informacija: Bojan Stojanović . bstojanovic@wwfmedpo.org

HE Ulog na rijeci Neretvi gradit će kineski konzorcij

Nakon što je Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) odbacila studiju PUO za hidroelektranu Ulog (35 MW) u slivu rijeke Neretve, investitor - EFT Group iz Srbije - okrenuo se ka kineskim investitorima kako bi osigurao financije za projekt. Dok je EBRD tražila da se nova studija PUO provede prema standardima i sa više sudjelovanja javnosti i transparentnosti, kineski konzorcij nije imao primjedbi na ovaj dio projektne dokumentacije, što je dovelo do potpisivanja ugovora između EFT Group, Kineske razvojne banke i kineskog konzorcija u Pekingu početkom septembra. Zaobilaženje i ignoriranje EU standarda predstavlja opasan presedan za buduće hidroenergetske projekte u BiH, ostavljajući lokalno stanovništvo i prirodu bez ikakve zaštite i pravnih postupaka za osiguranje transparentnosti i upotrebe najboljih mogućih standarda i tehnologija u razvoju hidroenergetskih projekata.

Za više informacija: Angela Klauschen . aklauschen@wwfmedpo.org

Metoda za procjenu kvalitete voda “Projecte Rius” provedena u Bosni i Hercegovini

Prije petnaest godina katalonska NVO Associació Hàbitats je zajedno s Sveučilištem iz Barcelone pokrenula projekt “Projecte Rius” kroz koji su razvili jednostavnu i participativnu metodu za procjenu zdravlja rijeka. Metoda omogućuje sudionicima da zabilježe ključne informacije, skupljaju uzorke i otkrivaju probleme u kvaliteti voda. WWF je od 2008. surađivao s Associació Hàbitats na uvođenju te metode u Bosni i Hercegovini i do danas je uz punu podršku lokalnih vlasti i uz sudjelovanje stotina mladih provedena na izabranim dijelovima slivova Neretve i Cetine. U aprilu 2012. predstavnici nevladinih udruga Lijepa Naša, Eko-Most, Modro-Zelena i Vrelo su posjetili Associació Hàbitats u Barceloni kako bi pojačali suradnju i razgovarali o budućim akcijama.

Za više informacija: Raffaele Mancini . rmancini@atw-wwf.org

Livanjsko Polje Bosna i Hercegovina

Radionica o gospodarskom potencijalu ljekovitog bilja i ne-drvnih šumskih proizvoda

WWF Mediteranski program zalaže se za zaštitu ključnih staništa u Livanjskom polju i osiguranje mogućnosti za održivi razvoj i poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva kroz neutralizaciju neodrživih praksi koje su sve više prisutne u tom području (npr. hidroelektrane). Certificirani, održivi, organski i fair trade ne-drveni šumski proizvodi su identificirani kao dobar izbor za održivi lokalni razvoj. Radionica o uzgoju ljekovitog i aromatičnog bilja, voća i proizvodnje meda organizirana u Livnu u julu okupila je međunarodne stručnjake i lokalne dionike kako bi razgovarali o operativnom programu uspostave takve proizvodnje. Općina Livno već je namijenila zemljište za prerađivačko postrojenje i pokusna mjesta za uzgoj. WWF sada traži financijska sredstva i radi za povezivanje lokalnih proizvođača sa međunarodnim tržištima.

Za više informacija: Mato Gotovac . mgotovac@wwf.panda.org

Skadarsko Jezero Crna Gora/Albanija

WWF i Green Home razvili standarde za planiranje hidroelektrana u Crnoj Gori

S ciljem podrške donošenju okolišno odgovornijih odluka prilikom izdavanja dozvola za izgradnju novih hidroelektrana u Crnoj Gori, WWF i Green Home počeli su razvijati održive smjernice za hidroenergetska postrojenja kako bi osigurali da se principi održivosti uvažavaju već tijekom procesa planiranja i razvoja novih hidroelektrana. Standardi će biti razvijeni od strane radne skupine, koja je osnovana u okviru projekta DASHI i pod vodstvom lokalnog stručnjaka Marine Marković. Konačni dokument biti će predstavljen relevantnim donosiocima odluka na jesen.

Za više informacija: Nataša Kovačević . natasa.kovacevic@greenhome.co.me

WWF podijelio potpore nevladinim udrugama u Albaniji i Crnoj Gori

U okviru projekta DASHI WWF je podijelio dva mala granta nevladinim organizacijama u Albaniji i Crnoj Gori. Konzorcij NVO-a u Albaniji (INCA, Ecolevizja, PPNEA i EDEN) pokrenuti će kampanju za informiranje o održivoj hidroenergiji s posebnim osvrtnom na rijeku Osumi. U Crnoj Gori Green Home će promicati provedbu nacionalnih i međunarodnih standarda kod planiranja i razvoja hidroelektrana, kao i podizati svijest relevantnih dionika o najboljim praksama kod razvoja hidroenergije.

Za više informacija: Raffaele Mancini . rmancini@atw-wwf.org

Trening s područja okolišno prihvatljivih protoka u Crnoj Gori

WWF i Green Home, uz potporu predstavništva Europske komisije u Crnoj Gori, organizirali su trening "Razvoj koncepta okolišno prihvatljivih protoka u Crnoj Gori: mogućnosti i izazovi". Cilj treninga je bilo prenijeti znanje i povećati razumijevanje koncepta ekoloških protoka i njegove važnosti u upravljanju riječnih slivova te kao važnog alata za postizanje ciljeva Okvirne direktive o vodama. WWF i Green Home također su uspostavili dva istraživačka tima za testiranje metodologije za procjenu ekoloških protoka na najmanje dvije pokusne lokacije na rijekama u Crnoj Gori. Sredinom septembra timovi će početi prikupljati podatke na rijekama Cijevni i Obodski. Rezultati istraživanja bit će korišteni u procesu izrade novog zakona o zaštiti okoliša u Crnoj Gori.

Za više informacija: Nataša Kovačević . natasa.kovacevic@greenhome.co.me

Albanija nije primila nijednu ponudu na tenderu za četiri male hidroelektrane

Albanija nije dobila nijednu ponudu za kupnju četiri male hidroelektrane na rijekama Mat i Bistrica koje je prodavala putem međunarodnog natječaja. Reuters izvještava da se nijedna tvrtka nije prijavila na natječaj jer nije bilo jasno kako će moći proizvoditi i prodavati energiju zbog složenih odnosa između državne energetske kompanije KESH, državne tvrtke OST koja upravlja prijenosnu mrežu, te CEZ Shperndarje, podružnica češke CEZ, koja distribuira energiju. Ministarstvo energetike dodalo je da su ulagači tražili više vremena kako bi mogli dogovoriti financiranje glavnih europskih banaka, te da će ministarstvo uskoro donijeti odluku o ponovnom otvaranju natječaja.

Vidi: <http://reut.rs/RQxnUv>

Za više informacija: Zamir Dedej . zamirdedej@yahoo.com

U TIJEKU

Hrvatskoj

Hrvatsko-mađarski dio Biosfernog rezervata "Mura-Drava-Dunav" odobren od strane UNESCO

Hrvatsko-mađarski dio planiranog Prekograničnog rezervata biosfere "Mura-Drava-Dunav" službeno je odobren 11. jula od strane UNESCO Man and Biosphere odbora u Parizu. To je veliki korak u nastojanju WWF-a da zaštiti jedno od najbogatijih područja biološke raznolikosti u Europi. Hrvatsko-mađarski dio rezervata obuhvaća 630.000 hektara (oko 80% rezervata). Službeno odobrenje daje osnovu za učinkovito upravljanje i revitalizaciju slivova triju rijeka. Odobrenje također omogućuje održivi razvoj regije i zaštitu njenih kulturnih vrijednosti u svjetlu planirane regulacije Dunava u Hrvatskoj, razvoja hidroelektrana i iskopavanja sedimenta. Srbija planira podnijeti zahtjev UNESCO-u u septembru, dok Austrija i Slovenija planiraju prijaviti njihove dijelove rezervata u septembru 2014.

Vidi: <http://bit.ly/SqpUuP>

Za više informacija: Petra Boić Petrač . ppetrac@wwfmedpo.org

Više od 20 međunarodnih novinara posjetilo Dunav i Park prirode Kopački rit u Hrvatskoj

Dunav je pod velikim pritiskom zbog regulacije korita, iskopavanja sedimenta i razvoja hidroelektrana. U junu WWF je na Dunavu organizirao posjetu domaćih i međunarodnih

novinara koji su obišli Park prirode Kopački rit - "Zeleni pojas" Dunava je koji povezuje više od 800.000 hektara vrlo vrijednih prirodnih i kulturnih krajolika koji još nisu oštećeni od strane intenzivnog ljudskog razvoja. Oko 20 novinara iz glavnih europskih medija, uključujući BBC, Le Monde, La Repubblica i France 24, okupili su se u Hrvatskoj kako bi saznali više o ovom iznimnom području i prijetnjama s kojima se suočava. Novinari su posjetili Park prirode Kopački rit i pridružili se Čuvarima rijeka na patrolnoj vožnji Dunavom. WWF je za novinare organizirao i izlet brodom te let sa Cessna zrakoplovom pružajući im mogućnost da naprave zračne fotografije jednog od najljepših dijelova Dunava.

Za više informacija: Petra Boić Petrač . ppetrac@wwfmedpo.org

Bosna i Hercegovina

WWF i Oxfam organizirali konferenciju "Razvoj održivog turizma u BiH" u Hutovom blatu

Hutovo blato je vrlo važno močvarno stanište u Bosni i Hercegovini koje je pod velikim pritiskom zbog postojećih i planiranih hidroelektrana. WWF i Oxfam Italija organizirali su konferenciju u Parku prirode Hutovo blato u julu kako bi predstavili rezultate projekta "Neotkriveno srce Europe" koji se fokusirao na podršku razvoja i promicanje održivog turizma u BiH. Projekt se usredotočio na slivove rijeka Une, Drine i Neretve, kako bi podržao aktivnosti koje će osigurati dodatne prihode lokalnim zajednicama. Dok je u smislu prirodne i kulturne baštine ovo područje od velike turističke vrijednosti, ono je također pod velikim pritiskom zbog krivolova, zagađenja i uništavanja staništa. Najbolji način da se područje zaštititi je razvoj odgovornog i održivog turizma koji uključuje kontrolirano korištenje zemljišta te zaštitu prirodnih i društvenih resursa.

Za više informacija: Zoran Mateljak . zmateljak@wwfmedpo.org

JESTE LI ZNALI...?

Svjetski tjedan voda 2012

Ovogodišnje izdanje Svjetskog tjedna vode, koje je završilo 31. augusta u Stockholmu, fokusiralo se na vodu i prehrambenu sigurnost. Povjerenik EU za okoliš Janez Potočnik u konačnoj izjavi je naglasio širu vezu između vode, energije i hrane. On je naveo da dok se proizvodnja hrane temelji na dostupnosti čiste vode, ona također ima značajne utjecaje na kvalitetu i količinu vode. Slično tome i proizvodnja energije troši znatne količine vode i može negativno utjecati na kvalitetu vode.

Vidi: <http://www.worldwaterweek.org/>

Rio+20

Pitanje voda bilo je u prvom planu i na globalnom summitu o održivom razvoju Rio+20 koji se održao junu. Na Rio+20 dužnosnici vlada dogovorili su se o zajedničkim ciljevima na području sigurnog pristupa pitkoj vodi i osnovnim higijenskim uvjetima za sve ljude, kao i na području integriranog upravljanja vodnim resursima na svim razinama. Rio+20 je također naglasio važnost rješavanja pitanja poplava, suša i nestašica vode, kao i potrebu da se poveća kvaliteta vode i učinkovitost njene potrošnje.

Vidi: <http://www.uncsd2012.org/>

Natura 2000

Ove godine Direktiva o staništima, koja je zajedno sa Direktivom o pticama, omogućila stvaranje Europske ekološke mreže Natura 2000, slavi svoju 20. obljetnicu. Kako bi tražili daljnju potporu ovom procesu i obilježili ovu prekretnicu u zaštiti prirode, EEB, EUROPARC, IUCN i WWF organizirali su prijem u Europskom parlamentu 25. septembra.

Vidi: <http://natura2000.eventbrite.com/>

Parkovi Dinarskog luka

WWF je početkom 2012. pokrenuo projekt Parkovi Dinarskog luka, čijeg cilj je stvoriti mrežu zaštićenih područja udruživanjem svih parkova u regiji Dinarskog luka. Studijsko putovanje u Sloveniju u maju bila je prva od mnogih inicijativa. Projektni tim projekta sada se priprema na prvu od tri planirane konferencije, koja će se održati u novembru u Banja Luci u BiH. Konferencija će se fokusirati na društveno-ekonomske prednosti zaštićenih područja i njihovoj ulozi u ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama.

Vidi: <http://dinaricarparks.blogspot.com/>

Za više informacija: Petra Boić Petrač . ppetrac@wwfmedpo.org

NOVE PUBLIKACIJE

Vodič za investitore u održivu hidroenergiju u Dinarskom luku

WWF Mediteran razvio je vodič kojim pridonosi novom pristupu kod odlučivanja investitora kad je u pitanju razvoj novih hidroelektrana pružajući detaljan pregled prednosti, troškova i rizika koje treba uzeti u obzir pri razmatranju ulaganja u brane, a posebno kod izgradnje novih hidroelektrana. Svjetska potražnja za vodom i energijom ubrzano se povećava, ali ako te potrebe neće biti zadovoljene na održiv način, troškovi – tako ekonomski, socijalni i ekološki – bit će ogromni.

Vidi: <http://bit.ly/OWtarJ>

Za više informacija: Angela Klauschen . aklauschen@wwfmedpo.org

IUCN objavio izvješće o 100 najugroženijih vrsta – Neprocjenjivi ili bezvrijedni?

Znanstvenici iz IUCN objavili su izvješće s popisom 100 najugroženijih životinja, biljaka i gljiva na svijetu. Postoji strah da će biti dopušteno da ove vrste izumru jer nijedna od njih ne pruža očitih koristi za čovjeka. Izvješće pod nazivom “Neprocjenjivi ili bezvrijedni? Najugroženije vrste na svijetu” objavljen je tijekom svjetskog kongresa IUCN u Južnoj Koreji početkom septembra. Izvješće navodi da je izumiranje nekih vrsta uglavnom uzrokovano od strane čovjeka, a njihovo izumiranje još se uvijek može izbjeći ukoliko bi se provele aktivnosti za njihovo očuvanje. Na sastanku su složili i oko budućih mjera za očuvanje i zaštitu ugroženih vrsta od prijetnji kao što su krivolov, ilegalna trgovina i gubitak staništa.

Vidi: <http://bit.ly/QtTk9y>

SLIKA OVOG IZDANJA

Više informacija o projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku možete naći

<http://bit.ly/KXr1fn>

Ako više ne želite primati bilten, pošaljite e-mail na bstojanovic@wwfmedpo.org sa „UNSUBSCRIBE“ u polju za predmet.

Livanjsko polje, Bosna i Hercegovina © Andrija Vrdoljak / WWF-Cannon

